

Довгодько Т.І., доцент, к. пед. н., Національний авіаційний університет (м.Київ)

Щодо надання освітніх послуг іноземним студентам українськими вищими навчальними закладами

В останні роки проявляється тенденція до поступового зменшення фінансування науково-технічної сфери, що викликає дедалі більшу стурбованість у колах науково-педагогічних працівників, бо наслідком цього стає недостатня кількість та якість підготовки молодих науково-технічних кадрів. Питання фінансування освіти завжди було й залишається болючим, а українські виші постійно шукають шляхи подолання нестачі коштів. Одним із джерел їх надходження є залучення до навчання в українські ВНЗ іноземних студентів, кількість яких щорічно збільшується. Так, якщо у 2006/2007 рр. в українських вишах навчалось 37397 іноземних студентів (ІС), то у 2012/2013 рр. їх кількість збільшилась на 61% і досягла чисельності 60295 осіб [1]. На сьогодні за даними МОН України, у 187 ВНЗ України освітні послуги надаються 65 тис. студентів зі 146 країн світу (у тому числі з країн СНД, зокрема Росії, Азербайджану, Узбекистану, Таджикистану, Грузії). Найбільше студентів-іноземців – із 39 держав Азії (17574 особи), 46 держав Африки (3169 осіб) і 23-х держав Європи (1114 осіб) [2]. Така кількість ІС є рекордною, бо навіть у часи СРСР в українських вишах їх навчалось близько 30 тисяч [4]. Частка нашої держави на міжнародному ринку освіти за чисельністю ІС становить трохи менше 2%. Загалом Україна посідає дев'яте місце у світі за кількістю іноземних студентів [2, 3].

Основними центрами навчання ІС є виші Києва (Національний технічний університет України «Київський політехнічний університет, національний авіаційний університет, Національний медичний університет імені О.О. Богомольця) та Харкова (Харківський національний університет радіоелектроніки, Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна). Найбільшим попитом серед іноземців користуються медичні (стоматологія, фармакологія тощо) та інженерно-технічні (зокрема ІТ-технології) спеціальності. Отже ВНЗ, які залучають на навчання значну частку іноземних студентів, мають вагомий надходження коштів. Але вигода університетів у підготовці фахівців для зарубіжних країн не лише економічна. Важливо зазначити, що прагнення залучити ІС спонукає українські ВНЗ

до формування системи підготовки фахівців з урахуванням вимог світового ринку праці до якості освіти та напрямів підготовки фахівців, що в цілому сприяє її підвищенню якості вітчизняної вищої освіти [2].

Перевагою української вищої освіти є досить невисока вартість навчання порівняно із закордонними університетами, хоча якісний рівень освітніх послуг (особливо після приєднання до Болонського процесу) достатній. То ж, іноземна молодь використовує можливість здобути відносно недорого і якісну освіту, отримавши диплом бакалавра в наших вишах (переважно технічних і медичних). А повернувшись на свою батьківщину у більшості є можливість захистити магістерську дисертацію, чи знайти непогану роботу (вже маючи український диплом) аби заробити на завершення вищої освіти в провідних європейських університетах.

Однак, українські ВНЗ, маючи достатній потенціал для боротьби за частку ринку освітніх послуг, не використовують його на повну потужність. Зміцнення позицій України на міжнародному ринку освітніх послуг вищої освіти потребує рішучих дій як у освітній так і соціально-культурній сферах. Недостатнє просування освітніх послуг пов'язане з відсутністю цілого комплексу підготовки, видання та розповсюдження інформаційних, довідкових і рекламних матеріалів за кордоном про систему освіти в Україні та можливості її здобуття у нашій державі. Нагальним є також опрацювання питань щодо створення за кордоном постійних консультаційних освітніх центрів. Система первинного запрошення іноземного студента на навчання в Україні потребує спрощення, оскільки наразі вона є складною та забюрократизованою. Через нерозвиненість мережі закордонних рекрутаційних центрів українських ВНЗ та специфіку українського законодавства фінансові витрати іноземних абітурієнтів значно зростають, оскільки вони змушені звертатись по допомогу до консалтингових фірм та посередників.

Незадовільним є стан ресурсного забезпечення освітнього процесу (включаючи низьку якість та застарілу матеріально-лабораторну базу для навчання, недостатнє інформаційне забезпечення освітнього сервісу, мінімальну оснащеність навчальних аудиторій, недостатнє забезпечення кадрами, підготовленими до роботи саме з іноземними студентами та ін.). Необхідними є покращення якості побуту

студентів-іноземців; спрощення візових процедур. Важливо також активізувати роботу з випускниками вишів України – громадянами зарубіжних країн та сприяти створенню їх асоціацій. Актуальним є вивчення міжнародного ринку освітніх послуг з метою отримання контрактів для професорсько-викладацького складу ВНЗ України для довгострокової педагогічної роботи за кордоном і пропаганди вітчизняної системи освіти.

Якщо перераховані вище проблеми будуть залишатися невирішеними, то в умовах гострої конкуренції на міжнародному ринку вищої освіти нарощувати експорт освітніх послуг українським ВНЗ буде досить складно.

Література

1. Динаміка чисельності іноземних студентів, які навчалися у вищих навчальних закладах України у 2006-2013 роках.- [Електронний ресурс].–Режим доступу: <http://ukurier.gov.ua/uk/articles/inozemci-dedali-chastishe-obirayut-dlya-navchannya/>.–Назва з екрану.
2. Україна на міжнародному ринку освітніх послуг вищої освіти.– [Електронний ресурс].–Режим доступу: <http://www.euroosvita.net/index.php/?category=1&id=3758> .– Назва з екрану.
3. Буцан Г.П. Щодо підвищення якості та збільшення обсягу освітніх послуг для іноземних студентів / Г.П.Буцан, А.М Самойленко // Вісник НАН України.–2014.– С.40–47.
4. Довгодько Т.І. Доуніверситетське навчання іноземних студентів у вищих навчальних закладах України: історико-методологічний аспект /Т.І Довгодько// Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету ім. М. Коцюбинського. Серія: Педагогіка і психологія.– 2014.– №42.– С. 112–117.